

Question Bank

B .A. (Part III), (Semester V), (CBCS Pattern)
SANSKRIT (DSE), (Paper - X)

काव्यशास्त्र

Sub. Code - 75609

प्रश्न १. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पुन्हा लिहा. (०५)

१. 'काव्यप्रकाश' हा ग्रंथने लिहिला.
अ) उद्भट ब) मम्मट क) कैयट ड) औवट
२. 'वशितवक्रिमप्रेक्षितं' हे उदाहरणया लक्षणेचे होय.
अ) अव्यङ्ग्य ब) अगुढव्यङ्ग्य ब)गौणी ड)
गूढव्यङ्ग्य
३. 'शब्दव्यापार विचारः' हा ग्रंथने लिहिला आहे.
अ) औवटेन ब)कैयटेन क) उद्भटेन ड) मम्मटेन
४. 'कुन्ताः प्रविशन्तिः' हे उदाहरणलक्षणेचे आहे.
अ) उपादानलक्षणायाः ब) लक्षणलक्षणायाः
क) सारोपा लक्षणायाः ड) साध्यवसनिका लक्षणायाः
५. 'उपदिशति कामिनीनां यौवनमद एव ललितानि।' हे उदाहरण..... या लक्षणेचे आहे.
अ) गूढव्यङ्ग्य ब)अगूढव्यङ्ग्य ब) गौणी क) अव्यङ्ग्य
६. काव्यशास्त्रानुसार शब्दशक्ती आहेत.
अ) ३ ब) ४ क) ५ ड) ६
७. 'गङ्गायां घोषः' हे उदाहरणचे आहे.
अ) सारोपा लक्षणायाः ब) साध्यवसनिका लक्षणायाः
क) उपादानलक्षणायाः ड)लक्षणलक्षणायाः
८. 'सशङ्खचक्रो हरिः।' हे उदाहरणचे होय.
अ) विप्रयोगस्य ब) संयोगस्य क) साहचर्यस्य ड) अर्थस्य
९. 'गौः वाहिकः' हे उदाहरणचे होय.
अ) शुद्धा सारोपायाः ब) गौणी सारोपायाः
क) शुद्धा साध्यवसनिकायाः ड) गौण साध्यवसनिकायाः
१०. विषय्यन्तः कृते अन्यास्मिन् सा स्यात्।
अ) उपादानलक्षणा ब)सारोपालक्षणा क)साध्यवसनिका ड)गौणीलक्षणा
११. लब्धा तव बहुस्पर्श यस्याः स कोप्युल्लासः।
जयलक्ष्मीस्तव विरहे न खलुज्वला दुर्बला ननु सा ॥' हे उदाहरण या अलंकाराचे होय.
अ) तुल्ययोगिता ब) रुपकम् क) समासोक्तिः ड) उत्प्रेक्षा

१२. श्लेषयुक्त विशेषणांनी अप्रस्तुत चा उल्लेख ' हा या अलंकारात आढळतो.
अ) रूपकम् ब) तुल्ययोगिता क) उत्प्रेक्षा ड) समासोक्ति:
१३. नियतानां सकृतधर्मः सा पुनः |
अ) उत्प्रेक्षा ब) समासोक्तिः क) तुल्ययोगिता क) रूपकम्
१४. निश्चित वस्तूंचा धर्म एकदाच उक्त झाल्यास ती होते.
अ) तुल्ययोगिता ब) उत्प्रेक्षा क) रूपकम् ड) समासोक्ति:
१५. स्तु भेदोक्तौ तदनुक्तौ च संशयः |
अ) समासोक्तिः ब) ससंदेहः क) उत्प्रेक्षा ड) रूपकम्
१६. ससंदेह अलंकाराचे एकूण प्रकार पडतात.
अ) दोन ब) तीन क) चार ड) पाच
१७. 'अयं मार्तण्डः किं स खलु तुरगैः सप्तभिरितः.....' हे उदाहरण अलंकाराचे आहे.
अ) उत्प्रेक्षा ब) दृष्टान्तः क) रूपकम् ड) ससंदेहः
१८. 'लिम्पतीव तमो अङ्गानि वर्षतीवाञ्जनं नभः' हे उदाहरण या अलंकाराचे होय.
अ) समासोक्तिः ब) रूपकम् क) उत्प्रेक्षा ड) दृष्टान्तः
१९. 'रूपक' अलंकाराचे उपप्रकार आहेत.
अ) सहा ब) पाच क) चार ड) तीन
२०. परोक्तिर्भेदकैः श्लिष्टैः |
अ) दृष्टान्तः ब) समासोक्तिः क) उत्प्रेक्षा ड) रूपकम्
२१. व्याजस्तुतिः अलंकार प्रकारांनी सिद्ध होतो.
अ) दोन ब) चार क) सहा ड) सात
२२. उघडपणे निंदा किंवा स्तुती असेल पण तिचे पर्यवसान आलात असेल तर तो अलंकार होतो.
अ) दृष्टान्तः ब) भाविकम् क) व्याजस्तुतिः ड) आक्षेप
२३. प्रत्यक्षा इव यद् भावाः क्रियन्ते भूतभाविनः | तत् |
अ) भाविकम् ब) दृष्टान्तः क) आक्षेप ड) व्याजस्तुतिः
२४. पूर्वकालीन आणि उत्तरकालीन भाव जणु प्रत्यक्ष दिसत असल्याचे वर्णन केले जाते. तेव्हा अलंकार घडतो.
अ) व्याजस्तुतिः ब) आक्षेप क) भाविकम् ड) अर्थान्तरन्यासः
२५. आसीद् अञ्जनमत्रेति पश्यामि तव लोचने ' हे उदाहरण अलंकाराचे होय.
अ) दृष्टान्तः ब) आक्षेपः क) रूपकम् ड) भाविकम्

प्रश्न २. सविस्तर परिच्छेद लिहा.

(१०)

१. अभिधा
२. लक्षणा
३. व्यजना
४. शब्दशक्ती
५. सारोपा साध्यवसानिका लक्षणा
६. गौणी लक्षणा
७. त्रिविधा लक्षणा
८. संयोगो विप्रयोगश्च साहचर्यं विरोधिता ।
९. स्वसिद्धये पराक्षेपः पदार्थ स्वसमर्पणम् ।
१०. अन्विताभिधानवादी
११. अभिहितान्वयवादी
१२. उपादान लक्षणा
१३. लक्षणलक्षणा
१४. शुद्धा सारोपा
१५. शुद्धा लक्षणा

प्रश्न ३. अलंकार व्याख्या सोदाहरण स्पष्ट करा.

(१०)

१. समासोक्तिः ।
२. उत्प्रेक्षा ।
३. ससंदेहः ।
४. रूपकम् ।
५. आक्षेपः ।
६. अर्थान्तरन्यासः ।
७. तुल्ययोगिता ।
८. दृष्टान्तः ।
९. भाविकम् ।
१०. व्याजस्तुतिः ।

प्रश्न ४. अ) साम्य भेद स्पष्ट करा.

(०५)

१. रूपक – उत्प्रेक्षा ।
२. ससंदेहः - भाविकम् ।
३. समासोक्तिः - तुल्ययोगिता ।
४. अर्थान्तरन्यासः - दृष्टान्तः ।
५. व्याजस्तुतिः - समासोक्तिः ।

ब) मोठे प्रश्न (सामान्य प्रश्न)

(१०)

१. अभिधामूलव्यंजना यावर सविस्तर टीप लिहा.
 २. अर्थनिष्ठव्यंजना पूर्ण स्पष्ट करा.
 ३. षड्विधा लक्षणा यावर सविस्तर निबंध लिहा.
 ४. शुद्धा लक्षणा स्पष्ट करा.
 ५. अभिधा शब्दशक्ति: सोदाहरण स्पष्ट करा.
 ६. व्यंजना शब्दशक्तीवर चर्चा करा.
 ७. लक्षणा तेन षड्विधा सविस्तर स्पष्ट करा.
 ८. अनेकार्थ शब्दस्य वाचकत्वे नियन्त्रिते हे वाक्य सविस्तर स्पष्ट करा.
 ९. शब्दशक्तीवर सविस्तर चर्चा करा.
 १०. त्रिविधा लक्षणा यावर निबंध लिहा.
-